

УДК 727

Ю. О. Білоус

Національний університет «Львівська політехніка»

МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МУЗЕЙНОЇ АРХІТЕКТУРИ

У цій статті висвітлено вплив мистецтва на формування та проектування архітектури музеїв сучасного мистецтва та галерей.

мистецтво, музей, музейна архітектура, мистецький простір

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМИ

Архітектурні рішення музеїв стають більш складними, оскільки поєднують в собі різні феномени: сильну репрезентативність будівлі, її інтеграцію в міське середовище, виконання низки функціональних завдань, зберігання та експонування колекцій. Складність забезпечення цих явищ особливо характерна для музеїв сучасного мистецтва, в яких часто зміст та форма перебувають у конфлікті. На даному етапі розвитку спостерігається зміна сприйняття функцій музейної архітектури – вона стає, в першу чергу, самостійним мистецьким твором, а не об'єктом для зберігання та представлення експонатів. В теорії архітектури недостатньо висвітлено вплив мистецтва як однієї з основних складових та засобу формування експозиційних просторів на формування сучасної музейної архітектури.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження музейної архітектури вимагає глибокого аналізу мистецтвознавства, музеології, культурології, соціології, психології, політології та низки інших дотичних до неї наук. В науковій літературі детально займались проблематикою музейної архітектури: в Польщі – М. Пабіч, в США – С. Конн, М. Віфен, Н. Ширінг, в Англії – М. Крук, в Іспанії – Л. Хіменес, Х. Монтанер. Дослідження щодо ролі музею в навчанні проводила А. Вітлін; зв'язками між музеями та політикою – М. Гілам; акцентування уваги на стику мистецтва та архітектури досліджувала М. Майстровська; проблематикою експозицій займалися В. В. Литвинов, К. І. Рождественський, Є. А. Розенблум.

ЦІЛІ

Метою є висвітлення проблеми формування музеїв під впливом мистецтва та визначення зв'язків між мистецтвом та архітектурою, які впливають на їх проектування.

ОСНОВНИЙ МАТЕРІАЛ

У XIX ст. приватні галереї стають відкритими для публічності, що в подальшому стає поштовхом для пошуку нових форм будівель для музеїв і, як наслідок, спричиняє розвиток музейної архітектури.

Першими практичними вирішеннями питання музейної архітектури вважають – Старий музей (Altes Museum) в Берліні (рис. 1а), Стара пінакоотека (Alte Pinakothek) в Мюнхені (рис. 1б) та картинна галерея Дульвіч (Dulwich Picture Gallery) в Лондоні. Ці будівлі були заздалегідь спроектовані для того, щоб слугувати музейній меті. Особливо Старий музей (Altes Museum), з огляду на свій класицизм та монументальний характер на багато років став прикладом класичної будівлі музею.

Після музейної революції в 50-х рр. змінюється сприйняття музею, Архітектура музею прагне до виділення музейної будівлі як витвору мистецтва, бо є не лише простором для зберігання мистецьких об'єктів [9].

Рисунок – Архітектура музеїв: а) Старий музей (Altes Museum) в Берліні; б) Стара пінакоотека (Alte Pinakothek) в Мюнхені; в) Музей Соломона Гугенхайма (Solomon R. Guggenheim Museum) в Нью-Йорку; г) Музей Соломона Гугенхайма (Solomon R. Guggenheim Museum) в Більбао.

Архітектура – це поняття, яке визначає не тільки форму будівлі, але й всю її суміжну інфраструктуру [8].

Архітектори ХХ ст., а особливо постмодерні архітектори відмовилися від традиційного проектування музею як храму або палацу, обмежили його традиційну декоративність та символічно-алегоричну вимову, опинившись перед вибором – з одного боку проблема проектування будівлі музею як мистецького об'єкта, а з іншого – ускладнені технічні завдання, пов'язані з освітленням, дотриманням кліматичних вимог, охороною, зберіганням експонатів, дотриманням норм енергозбереження та розширеною системою адміністративних та службових приміщень з метою забезпечення належних умов роботи персоналу.

Сучасний музей – це експозиційні зали, склади музейних зібрань, майстерні, бюро, аудиторії, місця відпочинку відвідувачів, це музейна будівля, яка повинна виконувати передбачені функції та технічні вимоги, контролювати рівень освітлення, температури, вологості, виконувати низку комунікаційних завдань [2]. Польський дослідник музейної архітектури М. Пабіч в своїй книзі «On Shaping the Art Museum. Space More Beautiful than the Object» глибоко досліджує архітектурні об'єкти, в яких розташовуються та зберігаються мистецькі твори, і приходять до висновку, що проектування сучасного музею базується на всебічному врахуванні проблематики взаємовідносин: архітектура – мистецтво; архітектура – мистецтво – музей; архітектор – митець – музеєзнавець.

Останні декілька років – писав Стівен Конн – переважає думка, що лише у стінах сучасної архітектури можуть зберігатися витвори сучасного мистецтва. Це не спричиняє конфлікт між мистецькими стилями [1]. Джон Дівей писав, що мистецькі об'єкти не сприймаються повноцінно, якщо середовище їхнього існування не наповнене мистецтвом, проте експозиційні простори повинні сприйматися прозоро і не справляти враження переваги архітектури над експонатами. Сучасний музей повинен знайти рівновагу між експозиційним простором та архітектурним образом [3]. Тому безсумнівно мистецтво починається з архітектора, який проектує музейну будівлю намагається постати як зачинатель мистецтва.

Мистецтво залишилося основним чинником формоутворення людської індивідуальності, воно постає перш за все як спосіб сприйняття речей та явищ, спосіб їх інтерпретації. Мета мистецтва полягає в досягненні соціального та культурного розвитку, тому мистецтво постає як поштовх для наукового та технічного розвитку та збагачує їх ідеями [5].

У синтезі мистецтва та архітектури музей постає як особливий символічний організм в структурі міста [6]. Музей Соломона Гугенхайма (**Solomon R. Guggenheim Museum**) в Нью-Йорку (рис., в) та Більбао (рис., г) є витворами мистецтва, які творять образ міста [8].

ВИСНОВКИ

Нові зв'язки між архітектурним та мистецьким простором привели як до змін в архітектурі музеїв, так і до змін самого музею як культурної інституції. На даному етапі розвитку музейної архітектури важливу роль відіграє вплив мистецтва. Майже з початку становлення музею як мистецької інституції відбувається тісний взаємозв'язок архітектури та мистецтва – це сприяє зміні функцій музею. Архітектура музею стає самостійним мистецьким твором, внутрішнє наповнення музеїв набуває нових форм, а експозиційні простори стають більш простими для надання домінуючих переваг експонатам.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Conn, S. Do Museums Still Need Objects? The Arts and Intellectual Life in Modern America [Текст] / S. Conn. – Philadelphia : University of Pennsylvania, 2010. – 272 p.
2. Dean, D. Museum Exhibition: Theory and Practice [Текст] / D. Dean. – New-York-London : Routledge, 1996. – 192 p.
3. Dewey, J. Art as Experience [Текст] / J. Dewey. – New-York : Perigee Trade, 2005. – 371 p.
4. Leindhardt, G. Listening in on museum conversations [Текст] / G. Leindhardt, K. Knutson. – California : Altamira Press, 2004. – 199 p.
5. Leinhardt, G. Learning Conversations in Museums [Текст] / G. Leinhardt, K. Crowley, K. Knutson. – New Jersey : Lawrence Earlbaum Associates, 2002. – 480 p.
6. Marstine, J. New Museum Theory and Practice: An Introduction [Текст] / J. Marstine. – Massachusetts : Blackwell, 2005. – 352 p.
7. Newhouse, V. Towards a New Museum [Текст] / V. Newhouse. – New-York : The Monacelli press, 2007. – 349 p.
8. Ostow R. (Re)Visualizing National History: Museums and National Identities in Europe in the New Millennium [Текст] / R. Ostow. – Toronto-Buffalo-London : University of Toronto press, 2008. – 256 p.
9. Pabich, M. O kształtowaniu muzeum sztuki. Przestrzen piękniejsza od przedmiotu [Текст] / M. Pabich. – Katiwice : Muzeum Slaskie, 2007. – 300 s.
10. Rosenblatt, A. Building Type Basics for Museums [Текст] / A. Rosenblatt. – New-York : Wiley, 2001. – 288 p.

Отримано 05.04.2013

Ю. А. БЕЛОУС

ИСКУССТВО КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ФОРМИРОВАНИЯ СОВРЕМЕННОЙ
МУЗЕЙНОЙ АРХИТЕКТУРЫ

Национальный университет «Львовская политехника»

В данной статье рассматривается влияние искусства на формирование и проектирование архитектуры
музеев современного искусства и галерей.

искусство, музей, музейная архитектура, художественное пространство

YULIYA BILOUS
ART AS A COMPONENT OF FORMATION OF THE CONTEMPORARY
MUSEUM ARCHITECTURE
Lviv Polytechnic National University

This article discusses the influence of art on the formation and architecture design of contemporary art museums and galleries.

art, museum, museum architecture, art spaces